
VLAAMSE BEMIDDELINGSKOMMISSIE

WERKZAAMHEDEN 2019-2020

---

1. Wettelijk kader

Het M-decreet bepaalt dat voor het volgen van een individueel aangepast curriculum een verslag noodzakelijk is¹. Het CLB is de enige gemachtigde instantie voor het opmaken van dit verslag. Hierin wordt aangetoond dat de aanpassingen disproportioneel of onvoldoende zijn om de leerling het gemeenschappelijk curriculum te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs en dat hij/zij dus nood heeft aan een individueel aangepast curriculum. Een individueel aangepast curriculum kan gevolgd worden in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Ook in het gewoon onderwijs hebben leerlingen met een verslag voor een individueel aangepast curriculum of voor toegang tot het buitengewoon onderwijs recht op inschrijving. Het betreft een inschrijving onder ontbindende voorwaarden.

Voor een doorverwijzing naar het buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 4, met hetzelfde onderwijsaanbod als het gewoon secundair onderwijs, toont het CLB-verslag aan dat het noodzakelijk is dat het gemeenschappelijk curriculum gevolgd wordt in een gespecialiseerde onderwijsomgeving met inzet van paramedische ondersteuning.

Het kan zijn dat ouders, school en CLB het niet eens zijn over het (niet) afleveren of over de inhoud van een verslag voor een individueel aangepast curriculum of voor toegang tot het buitengewoon onderwijs. Aangezien het CLB als enige de autonome bevoegdheid en verantwoordelijkheid gekregen heeft om al dan niet zo'n verslag af te leveren, is het wenselijk dat ouders, school en CLB bij onenigheid terecht kunnen bij een onafhankelijke commissie. Daarom werd met ingang van 1 september 2015 de Vlaamse bemiddelingscommissie ingericht.

De wettelijke basis voor de oprichting van de Vlaamse bemiddelingscommissie is terug te vinden in artikelen II.4 en III.47 van het M-decreet. De Vlaamse Regering heeft vervolgens in een aantal uitvoeringsbepalingen² de samenstelling, de bevoegdheden en de werking van de commissie geregeld.

De CLB-sector zelf maakte daarnaast netoverschrijdend afspraken over een "second opinion"-procedure waarbij ouders een tweede opinie kunnen vragen aan een ander CLB wanneer er onenigheid is tussen de ouders en het CLB over een beslissing van het CLB.

---

¹ Artikelen II.4 en III.47 van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

² Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

2. Opdracht van de bemiddelingscommissie

De commissie bemiddelt bij onenigheid over het afleveren, het niet afleveren of de inhoud van het verslag voor een individueel aangepast curriculum of voor toegang tot het buitengewoon onderwijs³. De bemiddelingscommissie is niet bevoegd om te bemiddelen bij onenigheid over andere beslissingen of verslagen van het CLB, zoals klachten over redelijke aanpassingen of het gemotiveerd verslag dat recht geeft op ondersteuning vanuit het ondersteuningsnetwerk⁴.

De bemiddelingscommissie is geen beroepsorgaan, neemt geen beslissingen of geeft geen advies. Om de juiste verwachtingen te creëren bij indieners van een bemiddelingsverzoek wordt dit steeds vooraf goed gekaderd aan de betrokkenen. De rol van de commissie is om te bemiddelen tussen de verschillende partijen, waarbij de voorzitter, die overeenkomstig het BVR⁵ een erkend bemiddelaar is, het voortouw neemt.

3. Wat is bemiddeling?

Bemiddeling is een methode om conflicten aan te pakken. De voorzitter van de Vlaamse bemiddelingscommissie brengt de ouders, de school en het CLB die het oneens zijn rond de tafel om naar elkaar te luisteren en elkaars standpunten te begrijpen.

De bemiddelaar houdt zich buiten het conflict, maar helpt om de communicatie tussen de partijen op gang te brengen, te vergemakkelijken en gaande te houden.

Een bemiddelingsgesprek kan pas plaatsvinden als alle partijen ermee instemmen om informatie uit te wisselen en openlijk te bespreken. Tijdens het gesprek staat het belang van de leerling centraal. Iedereen krijgt de kans om zijn verhaal te doen. Samen met de bemiddelaar zoeken de ouders, de school en het CLB naar een oplossing.

4. Samenstelling van de Vlaamse bemiddelingscommissie

De commissie wordt geleid door een voorzitter, mevr. Sabine Coppens. Zij is al verschillende jaren actief als erkend bemiddelaar en vertrouwenspersoon en heeft ervaring als leerkracht en leerlingenbegeleider.

Sinds mei 2019 beschikt de Vlaamse bemiddelingscommissie ook over een plaatsvervangend voorzitter, dhr. Paul Strubbe. Ook hij is erkend bemiddelaar. Daarnaast is dhr. Strubbe directeur van een secundaire school voor buitengewoon onderwijs.

---

³ Art. 8 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

⁴ Artikelen II.5 en III.72 van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Naast de voorzitter bestaat de commissie uit commissieleden van verschillende geledingen: een afgevaardigde van de representatieve organisaties van de centra voor leerlingenbegeleiding, de representatieve verenigingen van inrichtende machten, het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en van de erkende ouderverenigingen. De concrete samenstelling van de commissie is vastgelegd in een ministerieel besluit. De contactgegevens van de commissieleden zijn terug te vinden op <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/vlaamse-bemiddelingscommissie#samenstelling>.

De commissie wordt daarnaast ook bijgestaan door een personeelslid van het Agentschap voor Onderwijsdiensten, dat fungeert als secretaris.

5. Werkwijze

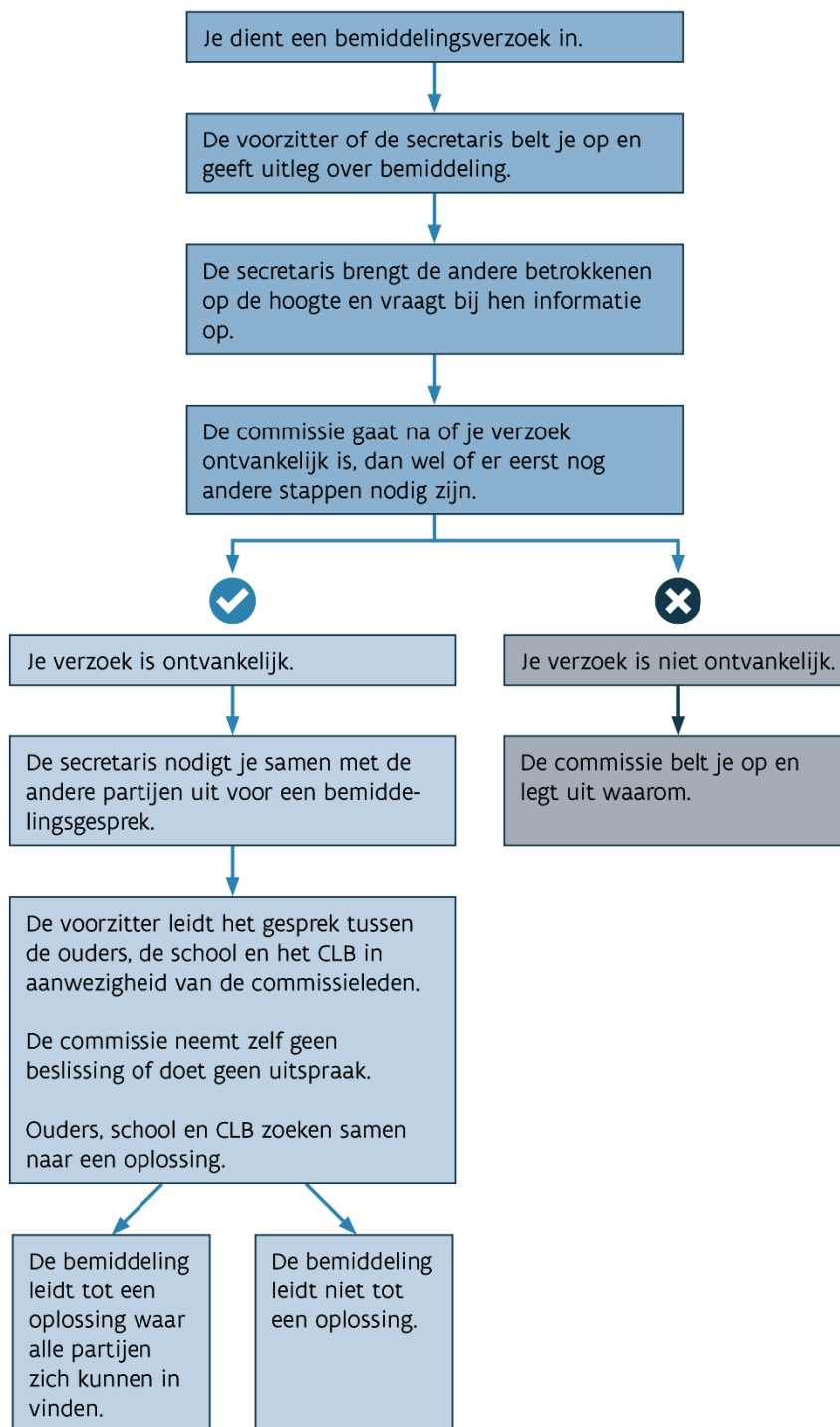
De commissie hanteert bij haar werking de volgende uitgangspunten:

- Het kind staat centraal
- De commissie werkt bemiddelingsgericht
- Transparante communicatie:
  - Duidelijk en transparant communiceren over het bestaan van de commissie
  - Geen al te juridische benadering
- De commissie heeft een de-escalerende rol
- Maximale betrokkenheid van de conflictpartijen zelf
- Mogelijkheid om werkwijze te verfijnen aan de hand van concrete cases.

De procedure die gevolgd wordt bij een bemiddelingsverzoek en een aantal afspraken zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de commissie. Dit is terug te vinden op <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/vlaamse-bemiddelingscommissie#extra>

Wanneer de commissie een bemiddelingsverzoek ontvangt, gaat ze te werk zoals voorgesteld in het stroomschema in figuur 1.

Figuur 1: Stroomschema

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

6. Werkzaamheden schooljaar 2019-2020

Vragen en bemiddelingsverzoeken

Van 1/9/2019 tot en met 31/8/2020 ontving de commissie in totaal 18 vragen of bemiddelingsverzoeken.

De gestelde vragen zijn vooral vragen over de werking en de bevoegdheid van de bemiddelingscommissie. Deze vragen hebben niet onmiddellijk verder geleid tot een bemiddelingsverzoek. Een bemiddelingsverzoek is het effectief stellen van een vraag tot bemiddeling.

Het aantal vragen en bemiddelingsverzoeken is te beperkt om veel cijfergegevens weer te geven of conclusies hieraan te verbinden. Hieronder vindt u een beperkte opdeling.

Tabel 1: Aantal vragen/bemiddelingsverzoeken

Ingediend	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Vragen	16	12	8	5	13
Bemiddelingsverzoeken	10	9	9	7	5
Totaal	26	21	17	12	18

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

In haar vijfde werkingsjaar ontving de commissie 5 bemiddelingsverzoeken en 13 vragen. Het aantal bemiddelingsverzoeken daalt voor het derde jaar op rij. Het aantal vragen kent voor het eerst sinds de opstart van de Vlaamse bemiddelingscommissie een forse stijging.

Het aantal (telefonische) vragen over de werking en de bevoegdheid van de bemiddelingscommissie ligt in de praktijk evenwel hoger omdat deze vragen ook via andere kanalen binnen AGODI (zoals het Informatiepunt voor Ouders en Leerlingen of LOP-deskundigen) het secretariaat van de Vlaamse bemiddelingscommissie bereiken. Deze vragen worden echter niet geregistreerd door de bemiddelingscommissie.

Tabel 2: Aantal vragen/bemiddelingsverzoeken per maand

maand	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
september 2019	2	2	4
oktober 2019		1	1
november 2019		2	2
december 2019			0
januari 2020		1	1
februari 2020	1	3	4
maart 2020		2	2
april 2020			0
mei 2020			0
juni 2020		1	1
juli 2020	2	1	3
augustus 2020			0
Totaal	5	13	18

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

Tabel 3: vragen/bemiddelingsverzoeken volgens betrokken partij

Betrokken partij	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
CLB		2	2
ouders	5	10	15
school		1	1
Totaal	5	13	18

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

Net als vorige jaren is de overgrote meerderheid van de vragen en bemiddelingsverzoeken afkomstig van ouders. In schooljaar 2019-2020 werden slechts twee vragen gesteld door een CLB en één door een school. Alle ingediende bemiddelingsverzoeken waren afkomstig van ouders.

Tabel 4: vragen/bemiddelingsverzoeken volgens soort conflict

Onenigheid over	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
afleveren verslag	2	1	3
inhoud verslag	2	6	8
niet afleveren verslag	1	5	6
andere		1	1
Totaal	5	13	18

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

De meeste vragen en bemiddelingsverzoeken in schooljaar 2019-2020 hadden net als de voorbije schooljaren betrekking op de inhoud van een verslag of het niet afleveren van een verslag. In dat laatste geval hebben ouders en/of de school de vraag om hun kind toe te laten tot het buitengewoon onderwijs, maar is volgens het CLB niet voldaan aan de wettelijke voorwaarden om een verslag op te maken.

Tabel 5: vragen/bemiddelingsverzoeken per niveau

Niveau	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
gewoon kleuter		1	1
buitengewoon kleuter		1	1
gewoon lager	3	2	5
buitengewoon lager		3	3
buitengewoon secundair	1	1	2
gewoon secundair	1	1	2
onbekend		4	4
Totaal	5	13	18

Bron: Vlaamse bemiddelingscommissie

Tabel 5 geeft weer in welk onderwijsniveau de leerling naar school ging op het moment van het indienen van het bemiddelingsverzoek of het stellen van de vraag.

De meeste bemiddelingsverzoeken in schooljaar 2019-2020 werden ingediend voor leerlingen uit het gewoon lager onderwijs. Daarnaast werd ook één bemiddelingsverzoek ingediend voor een leerling uit het buitengewoon secundair onderwijs en één voor een leerling uit het gewoon secundair onderwijs. Tijdens het schooljaar 2018-2019 zagen we een ander beeld en waren de meeste bemiddelingsverzoeken voor leerlingen uit het gewoon secundair onderwijs.

Ook het merendeel van de vragen had het afgelopen jaar betrekking op leerlingen uit het basisonderwijs. Bij vier vragen is het onderwijsniveau van de leerling niet bekend.

Ontvankelijkheid

Het secretariaat van de Vlaamse bemiddelingscommissie neemt na het ontvangen van een verzoek contact op met de verschillende betrokken partijen (school, CLB en ouders) om hen in te lichten over het bemiddelingsverzoek en om na te gaan of het verzoek ontvankelijk is, dan wel of er nog andere stappen mogelijk zijn.

Volgens het BVR⁶ is een bemiddelingsverzoek ontvankelijk :

“1° na het doorlopen van de fase van uitbreiding van zorg, vermeld in artikel 3, 53° bis, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 3, 44° /1, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010;

2° en in geval de vraag tot bemiddeling gesteld wordt door de ouders, na het doorlopen van bestaande procedures van de school of van het CLB.”

Een bemiddelingsverzoek kan steeds worden ingediend. De commissie onderzoekt vervolgens of het ontvankelijk is en of een bemiddelingsgesprek op dat moment de meest geschikte interventie is.

Vier van de vijf ingediende verzoeken in schooljaar 2019-2020 waren (in eerste instantie) onontvankelijk. In elk van deze dossiers moest het zorgcontinuüm en/of de klachtenprocedure van het CLB nog doorlopen worden. In geen enkel van deze dossiers heeft nadien nog een bemiddelingsgesprek plaatsgevonden. In twee situaties wachten de ouders het verdere verloop van het zorgcontinuüm of de klachtenprocedure van het CLB nog af. In het derde dossier heeft het CLB, na het indienen van het bemiddelingsverzoek, alsnog een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs opgesteld waardoor de leerling de overstap naar het buitengewoon onderwijs kon maken. Een vierde dossier werd voorlopig *on hold* gezet omdat de betrokken leerling tijdelijk in een type 5 school verblijft.

Een vijfde bemiddelingsverzoek was wel ontvankelijk maar leidde niet tot een bemiddelingsgesprek doordat de betrokken school niet wenste deel te nemen aan het gesprek. Een bemiddelingsgesprek kan immers pas plaatsvinden als alle partijen ermee instemmen om informatie uit te wisselen en openlijk te bespreken.

Termijnen

In het huishoudelijk reglement van de Vlaamse bemiddelingscommissie zijn weinig termijnen vastgelegd, m.u.v. het feit dat de secretaris binnen de 5 kalenderdagen na ontvangst van het verzoek een ontvangstbevestiging stuurt naar de verzoeker. Daarnaast wordt bij het opvragen van de informatie gevraagd dat de betrokkenen de informatie uiterlijk 5 dagen voor het bemiddelingsgesprek aan het secretariaat van de commissie bezorgen.

---

⁶ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

De commissie probeert na het indienen van een bemiddelingsverzoek kort op de bal te spelen en rekening te houden met de vragen van de betrokken partijen. De gemiddelde tijd die normaal verstrijkt tussen het indienen van een verzoek en het gesprek bedraagt ongeveer een maand. Aangezien in het schooljaar 2019-2020 geen bemiddelingsverzoeken plaatsvonden, is het niet mogelijk om de termijn tussen verzoek en gesprek te evalueren.

Binnen de termijn tussen het indienen van een verzoek en het plaatsvinden van het bemiddelingsgesprek vinden verschillende stappen plaats:

- een ontvangstbevestiging versturen
- de commissieleden informeren
- telefonisch contact met de verschillende betrokken partijen: vraag naar bijkomende informatie en polsen naar ontvankelijkheid
- indien nodig bijkomende stappen zetten zoals het doorlopen van de klachtenprocedure bij het CLB
- het bemiddelingsgesprek

Bemiddelingsgesprek

Tijdens het gesprek zijn de volgende partijen aanwezig:

- De betrokkenen: de ouders, het CLB en de school. De ouders kunnen zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Van de school en het CLB is bij voorkeur de directie aanwezig, eventueel bijgestaan door iemand die het dossier heel goed kent.
- De commissieleden: een vertegenwoordiger van het CLB, een vertegenwoordiger van de ouders en een vertegenwoordiger van de school.
- De voorzitter, die erkend bemiddelaar is.
- De secretaris, die een kort verslag maakt waarin de afspraken zijn opgenomen. Dit verslag wordt na afloop bezorgd aan alle partijen.

Een bemiddelingsgesprek duurt gemiddeld 2 tot 2,5 uur. Tijdens dit gesprek zorgt de voorzitter ervoor dat de standpunten van de verschillende partijen evenwichtig aan bod komen. Hierbij wordt steeds de focus gelegd op het belang van de leerling. De commissieleden doen een inbreng vanuit hun expertise. Ze stellen zich hierbij meerzijdig partijdig op. Bij de afronding van het gesprek wordt stilgestaan bij de toekomst van de leerling en worden de gemaakte afspraken overlopen.

Resultaat van de bemiddeling

Tijdens een bemiddelingsgesprek wordt de tijd genomen om te luisteren naar ieders bezorgdheden en staan de betrokken partijen open voor elkaars standpunten en ideeën. Bemiddeling laat toe om op een serene manier de verschillende standpunten aan bod te laten komen. Dat resulteert over het algemeen in een tevredenheid over het verloop van het gesprek, ongeacht de uitkomst.

In het schooljaar 2019-2020 vonden geen bemiddelingsgesprekken plaats.

Opvolging

In de loop van september worden de betrokkenen die in de loop van het voorafgaande schooljaar deelgenomen hebben aan een bemiddelingsgesprek gecontacteerd en wordt er gepolst naar:

- Wat was de uiteindelijke beslissing na het gesprek?
- Hoe stelt uw kind het op school?
- Bent u tevreden over het bemiddelingsgesprek? Heeft het gesprek iets bijgedragen?

Voor het schooljaar 2019-2020 was er geen bemiddelingsgesprek en hebben we bijgevolg ook geen feedback van betrokkenen.

7. Knelpunten

De bezorgdheden die de Vlaamse bemiddelingscommissie formuleerde in haar laatste twee jaarverslagen, bleven ook in schooljaar 2019-2020 overeind.

- Het aantal ingediende bemiddelingsverzoeken is opnieuw bijzonder laag. De vragen en verzoeken die de bemiddelingscommissie wel bereiken, zijn meestal doorverwezen door andere organisaties zoals Unia, het Informatiepunt voor Ouders en Leerlingen of de Vlaamse Infolijn. Nochtans ontvangt de commissie signalen van scholen dat er in de praktijk regelmatig onenigheid is over het (niet) afleveren van een verslag voor een individueel aangepast curriculum of voor toegang tot het buitengewoon onderwijs. Daardoor vermoeden we dat ouders, scholen en CLB's onvoldoende op de hoogte zijn van het bestaan en de bevoegdheden van de Vlaamse Bemiddelingscommissie.
- Net als in het schooljaar 2018-2019 was het merendeel van de bemiddelingsverzoeken in schooljaar 2019-2020 (in eerste instantie) niet ontvankelijk. In de meeste dossiers was het nadien niet ook meer nodig om een bemiddelingsgesprek te laten plaatsvinden. Als gevolg daarvan heeft dit schooljaar geen enkel bemiddelingsgesprek plaatsgevonden. Dat is jammer, want eerdere ervaringen met de Vlaamse bemiddelingscommissie zijn over het algemeen positief. De commissie kan tijdens bemiddelingsgespreken een meerwaarde bieden in het verzoenen van de standpunten tussen ouders enerzijds en de school of het CLB anderzijds.
- De Vlaamse bemiddelingscommissie vermoedt dat in bepaalde gevallen het indienen van een bemiddelingsverzoek als een (te) grote stap ervaren wordt door ouders. Dit kan mee een verklaring bieden voor het lage aantal bemiddelingsverzoeken dat ingediend werd in schooljaar 2019-2020. We zijn ons ervan bewust dat de werking van de commissie niet erg laagdrempelig is. De vaktermen en het juridisch jargon maken de materie erg complex, vooral voor ouders maar in bepaalde gevallen ook voor scholen. Ook de samenstelling van de bemiddelingscommissie (met een voorzitter, secretariaat en commissieleden) kan voor ouders overweldigend overkomen.

Om aan bovenstaande knelpunten tegemoet te komen, hebben de voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter en het secretariaat van de Vlaamse bemiddelingscommissie in de loop van schooljaar 2019-2020 een aantal keer overlegd en gebrainstormd over mogelijke oplossingen of aanpassingen aan de procedure. Hieruit vloeiden enkele voorstellen voort. Deze voorstellen worden in de loop van schooljaar 2020-2021 afgetoetst met de representatieve organisaties van de CLB's, de onderwijsskoepels en het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en de ouderverenigingen.

Om in te zetten op de (naams)bekendheid van de Vlaamse bemiddelingscommissie heeft de commissie daarnaast een bericht opgesteld om ouders, scholen en CLB's te informeren over het bestaan en de werking van de Vlaamse bemiddelingscommissie. Bij de start van schooljaar 2020-2021 is dit bericht verschenen in de Schooldirect (de elektronische nieuwsbrief voor schooldirecties) en de externe nieuwsbrief van AGODI. Dit bericht zal op een later tijdstip hernomen worden en kan eventueel ook verspreid worden via andere kanalen, zoals Klasse voor Ouders, de nieuwsbrief van de ouderverenigingen en opleidingen voor (nieuwe) schooldirecties en -secretariaten.

8. Conclusie

Aangezien in het schooljaar 2019-2020 geen enkel bemiddelingsgesprek plaatsvond, is het niet mogelijk om relevante en veralgemenende conclusies te trekken over het resultaat van de bemiddeling. Toch vangen we signalen op uit het veld dat er in de praktijk regelmatig onenigheid is over het (niet) afleveren van een verslag voor een individueel aangepast curriculum of voor toegang tot het buitengewoon onderwijs. We geloven evenwel nog steeds dat bemiddeling een geschikte methode is in een materie waarbij de emoties soms hoog oplopen.

In het belang van de leerlingen zetten we daarom meer in op de naamsbekendheid van de Vlaamse bemiddelingscommissie. Daarnaast bekijken we of het aangewezen is om (in bepaalde situaties) de ontvankelijkheidsvoorwaarden aan te passen zodat er een bemiddelingsgesprek kan plaatsvinden als alle betrokken partijen dit nuttig en wenselijk achten, waar dit binnen de huidige ontvankelijkheidsvoorwaarden niet mogelijk zou zijn. Op die manier hopen we tegemoet te komen aan de noden van zoveel mogelijk ouders, scholen en CLB's in een zo kort mogelijke tijdsspanne. Wanneer de commissie in de toekomst zijn werking beter kan evalueren, kunnen eventuele bijkomende knelpunten aangepakt worden.

COLOFON

Eindredactie

Mevr. Sabine Coppens (voorzitter)

Kristel De Plecker, Klaartje Liessens (Agentschap voor Onderwijsdiensten)

Met medewerking van

Marion De Clercq (Agentschap voor Onderwijsdiensten)

Verantwoordelijke uitgever

Mevr. Sabine Coppens

Voorzitter Vlaamse bemiddelingscommissie